

פרשת כי תצא

י"ב אלול תשפ"ה
שנה ט"ז גליון תשע"ה

עטרת שלוש

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ו

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק אדמו"ר שליט"א

פי תצא למלחמה על איביך ונתנו הוי"ה אלהיך בידך ושבית שבו.
וראית בשביה אשת יפת תאר וחשקת בה ולקחת לך לאשה (כא י-יא)

שלו, שהוא צריך לתקן, וזהו שאמר הכתוב (תהלים קו ה) 'רעבים גם צמאים' כשאדם רעב וצמא להם, למה זה, וזהו שאמר 'נפשם בהם תתעטף' בסוד גלות, בלבושים זרים עיי"ש. א"כ ג"כ כאן מה שחשק בה הוא באמת משום הניצוץ"ק שהוא צריך לתקן, אבל מ"מ הוא צריך לעלותם רק לשם שמים בלתי להשם לבדו, כמו שאמר מרן הבעש"ט הקדוש (בעש"ט עה"ת בראשית ק"ג) בשם הרמב"ן, כלל גדול בדרכי האדם שיהיו כל מעשיו לשם שמים, לא להנאות עצמו, בהזדמן לו דבר אחד ונפשו חשקה לעשותו, תחלה יסיר מדבר זה כל צד הנאה שיש לו אם יעשה דבר זה, ואז כשיסיר מדבר זה הנאות ותועלת עצמו, אז ישכיל, ויכול לחשוב בנקל כל חלקי הסותר, ולברר הבינוני הצודקת, אם לעשותו, או לא יעשה הדבר הזה, ואז בהסר הנאות עצמו ישכיל, ושמוך כלל זה.

ולכן וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה וגו' כדי להסיר את הנגיעות שיש לו בה, ולכן לאחר שמסיר כל הנגיעות ולוקחה לשם שמים, ואז ובכחה את אביה ואת אמה היינו כמו שאמרו חז"ל (ברכות לה:) כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה, כאילו גזול להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, שנאמר 'גזול אביו ואמו' (משלי כה כד) עיי"ש. וזהו ובכחה את אביה ואת אמה היינו שיהנה מהעולם הזה רק לשם שמים. וכשיהיה במדרגה זו, אז תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה ויכול לעלות את כל הניצוץ שבה. אבל והיה אם לא חפצת בה הוא סימן שאינך במדרגה זו, כי חפצת בה רק משום נגיעות שהיה לך בה, ולכן ושלחתה לנפשה שיותר טוב שיתענה, כי לא יוכל להתגבר על עצמו ולעלות את הניצוץ"ק.

הקב"ה יעזור שכל אחד יהיה זהיר לא רק מדברים אסורים, אלא נקדש את עצמו ג"כ מדברים המותרים. והקב"ה יעזור שנוכה לשונה טובה ומבורכת בבני חיי ומוזני, ונוכה לשנת גאולה וישועה, בביאת גואל צדק בב"א.

רעוא דרעיון תשפ"ד לפ"ק

יורה קנין מדות הטובות בטבע גמור, הנה זה נקרא חסיד גמור. עוד יש מדרגת חסידות למעלה מזו שאין למעלה ממנה והאיש הזה נקרא קדוש, כי מה שעמל בתורה אינו לטול פרס כלל לעצמו, אלא לעשות נחת רוח ליוצרו, כי עושה עצמו מרכבה אל קדושתו יתברך ואינו חושש לכבוד עצמו אלא לכבוד קונו כנוכר לעיל עיי"ש. נמצא שקדוש הכוונה שעושה הכול לשם שמים אפילו בדברים שברשות. וכמו שידוע מש"כ הראב"ד בבעלי הנפש (שער הקדושה ד"ה ואני רואה. וכו' בספר מגיד מישרים פרשת ויקרא) שבעוד שהאדם מאכלו ערב עליו יסלק ידו ממנו לעבודת בוראו, וזה חשוב יותר מתענית. כי מי שאוכל בקדושה הוא יכול להתגבר על יצרו, וזה יותר חשוב מאדם שמתענה, כי לאכול לשם שמים הכוונה שאינו אוכל משום שהוא רעב, אלא אוכל משום שיהיה לו כוח לעמוד ולהתפלל ולעסוק בתורה, ועי"ז נעשה קדוש כשמתגבר על עצמו אפילו בדברים המותרים.

וזהו כי תצא למלחמה על איביך שהיא מלחמת הרשות, היינו שיוצא למלחמה אפילו על דברים המותרים לעשות, שעושה הכול רק לשם שמים כבחירת קדוש, אז בודאי אדם כזה שמקבל על עצמו להילחם על כל תאוותיו המותרות לו, מבטיחך הכתוב שונתנו הוי"ה אלהיך בידך שבודאי תנצח את מלחמות היצר. וכשתהיה במדרגה זו אזי ושבית שבו תוכל לעלות את הניצוץ"ק השבו בתוך דברים גשמיים, כי בכל מאכל יש ניצוץ הקדוש, וכן בשאר דברים גשמיים, ולכן אדם שעושה הכול לשם שמים רק הוא יכול לעלות את כל הניצוץ השבויים שם.

אבל בזה יש נסיון גדול אם חושב לגמרי לשם שמים בלי שום נגיעות עצמי, וזהו וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה שצריך להתבונן עד כמה הוא חושב לשם שמים, כי הרי מבואר ממרן הבעש"ט הקדוש זיע"א (בעש"ט עה"ת יתרו אות כו) שכל אכילה ושתיה שאדם אוכל ושותה הוא ממש חלק ניצוצות

פרש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר, שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושבית שבו, שהרי כבר נאמר בשבעה אומות לא תחיה כל נשמה. ועוד פרש"י ולקחת לך לאשה לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. וכן איתא כאן בזהר חדש על איביך דא איהו יצה"ר. וכן הוא בארוכה כאן בלקוטי תורה ממרן האריז"ל.

והנראה לומר דהנה מצאנו בחז"ל שיש שלש מיני מלחמות, מלחמת מצוה, מלחמת חובה, ומלחמת רשות. והביאור הוא בדרך עבודת השי"ת, דהנה יש שלש מיני מלחמות נגד היצה"ר, מלחמת מצוה הכוונה שהיצה"ר מונע ממנו מלקיים מצות השם. ומלחמת חובה הכוונה להיפוך שהיצה"ר מפתה אותו לעבור על מצות השם. ומלחמת הרשות הכוונה שאינו לא עבירה ולא מניעה מעשיית המצוות, רק כמו שאמרו חז"ל (יבמות כ.) שצריך האדם לקדש עצמו במותר לך מדברים שברשות, וכמו שהרמב"ן (ריש פ' קדושים) מאריך בזה, שמצות קדושים תהיו, כולל מצות קדש עצמך במותר לך בכל ענייני הנאות הגוף, שלא יהיה נבל ברשות התורה עיי"ש. וכמו שאיתא במסכת שבת (יג.) סחור סחור לכרמא לא תקרב, שמחויבים לעשות גדרים וסייגים, ועי"ז לא יוכל ח"ו לעבור על איסור תורה, וכמו שכתב הרמב"ם (בפרק ג מהלכות דעות הלכה ג) שיכוון בכל דרכיך גשמיים לשם שמים וכו'. וזהו מלחמת הרשות שצריך לעשות מלחמה אפילו בדבר שמוותר לך, וכמו שאמרו בזה"ק (ח"ג רעב.) שעת אכילה שעת מלחמה. וכמו שאמרו רז"ל (גיטין ע.) סעודה שהנאתך הימנה משוך ידך הימנה. ועוד אמרו חז"ל (תענית יא:) לעולם יראה אדם כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו, שנאמר (הושע יב ט) 'בקרבת קדוש'.

וכמו שמבאר המהר"ח בשערי קדושה (חלק א שער ג), שיש שלש מדרגות, בחינת צדיק, ויש בחינת חסיד, ויש בחינת קדוש, וז"ל: כלל העולה, כי קיום תרי"ג מצות על ידי היות יצר הרע באדם והוא מתגבר עליו, נקרא צדיק. וכשיקיים על ידי בטול היצר הרע, שזה

עטרת פז

אמדות טהורות מרבותינו זי"ע

פי תצא למלחמה על איביך ונתנו הוי"ה אליהך בידך
ושבית שבי' (כא י).

אפשר לומר דהנה 'שביו' ר"ת י"רא ש'מים ב'סתר
ו'בגלוי. היינו 'בסתר' הוא ברית מילה, 'ובגלוי' ברית
תורה. בסוד (בראשית כה כז) 'ויעקב איש ת"ם' ר"ת
ת'ורה מ'ילה, כי שניהם נקשרים ביחד. 'למלחמה'
שע"ז צריך האדם להלחם. ועוד י"ל 'שביו' מספר
שי"ח מספר ר"ת של נ'פש ר'וח נ'שמה ח'יה 'חידה.

היינו באיזה זכות יהיה בכחך להציל את נר"ן ח"י. אם
'ושבית', שעשית תשובה. וכן מרמז 'ושבית' אתוון
שב"ת, שעל ידי שמירת שבת תוכל להציל נרנח"י
שלך מן היצר הרע. וזהו ג"כ מה שכתוב 'רק שבת'ו
יתן' היינו שאם יקבל עליו לענג לשבת כראוי. אז 'יתן'
ורפא ירפא' ר"ת מספר שם הוי"ה ברוך הוא. כי ה'
חלקי הנפש מכוונים לשם הוי"ה ברוך הוא, ויחידה
לקוצו של יוד. וזה רפואת הגוף והנשמה.

'פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

פי תצא למלחמה על איביך ונתנו הוי"ה אליהך בידך
ושבית שבי' (כא י).

אפשר לומר שזה איתא ממרן האריז"ל (שער בכוונות
דרושי תפילת השחר ד"א) שצריך לכוון בפסוק 'פותח

את ירך' (תהלים קמה טז) שהר"ת הוא שם פא"י, וס"ת
הוא שם חת"ך, שהם שמות המשיפעים פרנסה. וזה
איתא בזוה"ק (ח"ג ערב) שעת אכילה שעת מלחמה.
שצריך האדם לראות בשעה שאוכל כדי להחיות את
נפשו, שיאכל כמו שצריך להתנהג איש הישראלי
שיהיה בקדושה ובטהרה. וזה אמרו 'כי תצא' בגי'
שמות פא"י חת"ך עם שני הכוללים. שהתורה מדבר
משעת אכילה שאז 'למלחמה על איביך' שצריך
לצאת למלחמה לאכול בקדושה ובטהרה. ואם יעשה
כן 'ונתנו הוי"ה אלוהיך בידך ושבית שבי' תעלה ע"י
אכילתך את הניצו"ק שיש בהם, ויהיה נשפע עליך
פרנסה בריוח.

'מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבותינו זי"ע

זכור את אשר עשה הוי"ה אליהך למרים בדרך בצאתך
ממצרים (כד ט).

'זכור' יכול בלבך, כשהוא אומר 'השמור בנגע
הצרעת לשמר מאד ולעשות' הרי שמירת לב
אמורה, הא מה אני מקיים 'זכור' שתהיה שונה
בפיך. תורת כהנים

זכירות מרים, להיות נכנע ושפל, ברוח נמוכה, בלב
נשבר, ורוח נמוכה, להשראות השכינה, להשיג חכמה,
כי צרעת בא מהעדר החכמה, אשר לא תושג אלא במי

שמישים עצמו כשריים, והחכמה מאין תמצא (איוב כה
יב), אז תשיג איזה מקום בינה, אבל בלא חכמה ורוח
נמוכה כי כל גיא שוטה, יהיה לך צרעת. וכן שמירת
הפה מלדבר לשון הרע ורכילות וכיוצא.

יכול בלבך, כשהוא אומר 'השמור בנגע צרעת' ומה
יהיה השמירה בנגע צרעת 'לשמור מאד', מאד מאד
הוי שפל רוח (אבות פ"ד מ"ד), 'מאד' זה המות (בראשית
רבה ט), כי יצר מפתה את האדם להיות מאד טוב, ויש
בוה הרבה דרכים והמשכילים יבינו.

וצריך קודם כל עשיות לשמור עצמו, וכן אח"כ
שיעשה ברוח נמוכה ובשמחה עצומה לשמה
דקוב"ה לעשות נחת רוח לפניו, ואז אין נפקא מינה
באיזה בחינה עומד ובאיזה מקום, אין להקדש אלא
מקומו ושעתו לא ימנע טוב מבעלים. ולטועמי טעם
עבודה יש בוה דרכים ארוכים היאך לשמור עצמו

מעצת היצר, אין כאן מקומו להאריך בזה בהרבה
דרכים ונתיבות שבה.

ובעונותינו נתפשט נגע צרעת זאת בדור הזה
בהרבה כסילים, שרוצין להיות מאוד טוב, ולכן בעת
שאינם במדריגה פרצו גדירות התורה, ובזה יהיה
כל ימיהם בחשך כי אין אור אלא מתוך החושך
להפכו לאור, וכן יש כמה מיני פתאים בהאי מאד.
והכלל שצריך 'לשמור' את 'מאד' מאד הוי שפל רוח
ואח"כ 'לעשות', ובזה ינצל מנגע צרעת, וזה השמירה
הוא בלב, ואי אפשר לבאר בכתב כי לא ימנע טוב
להולכים בתמים (תהלים פד יב) וישיגו האמת, וכן
תהיה שונה בפיך דברי חן ודברים בנחת וברוח נמוכה
ותיזהר מכל דברים רעים.

'עשירות האפה' דף קמט. מרבינו רבי יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת רז

רזי תורה מרבותינו זי"ע

לא תראה את שור אחיך או את שני נדחים והתעלמת
מהם השב תשיבם לאחריך (כב א)

מצוה תקל"ח תקל"ט באותיות צ"ח של 'תרצה'

מצות עשה להשיב אבידה לישראל וכו'. מפורשי
המצוה. 'הצדיק אבד' (ישעיה נ א) מאי אבד, איזה
אבידה נאבד לו, אבד למטרונטא (וזה"ק ח"ג ט), אבד
ההוא נביעו, ממקורא עילאה, דהוה נגיד ואתמשך
מלעילא, ונביעו עלאה אסתלק מההוא נביעו דקיימא
עלה, ואסתלק ההוא נהורא, וההוא מבועא עלאה
דהוה נביע, ואסתלק עד א"ס (שם ח"ב ט).

כי אבידה הוא הסתלקות הדעת, והמחזור אבידה
לישראל גורם קירוב הגאולה להחזיר המלכות
לבעליה, וגורם התגלות הדעת ונביע עלאה דאסתלק,

שיחזור הצדיק ויתמלא שפע ממקורו, ויריק
להשכינה הקדושה.

ועוד, שצריך אדם להתגלגל כמה פעמים עד
שישלים נפשו, ויברר הניצוצין השייכים לחלק
נשמתו, ובזכות שמישיב אבידה, מומציאין לו מן
השמים שימצא אבידתו כמה ניצוצין שנאבדו
בקליפה הן על ידי עונו, או מענין הקדום שבירת
הכלים, ובזכות השבת אבידה ימצא אבידתו גם כן,
עיין זוהר ואתחנן (ח"ג רסו): 'ובאו האובדים בארץ
אשור' (ישעיה כו יג) מאן אינון, אלין צדיק ונסת
ישראל, דאיקרין אובדים, כנסת ישראל 'על מה
אבדה הארץ' (ירמיה ט יא) אבודה או נאבדת לא כתיב,
אלא אבדה הארץ, צדיק דכתיב 'הצדיק אבד', מאן
אתר אתיין אלין אובדים, אלא כנסת ישראל מן
גלותא, צדיק כד"א 'בשוב הוי"ה את שיבת ציון'
(תהלים קכו א) בגין דייתוב לאתריה, וייתי לאתחברא
לכנסת ישראל.

ועיקר טעם אבידה הסתלקות הדעת, שנתעלם
ממנו הדבר ונאבד, ועל ידי השבת אבידה בקיום

העשה, מחזיר הדעת לצדיק עליון מקורא דנביעו
דנגיד ואתמשך מלעילא, וזהו בקיום העשה.

ובקיום הלא תעשה, מחזיר הדעת לכנסת ישראל
ומקרב הגאולה, וזה יכוין בעת קיום מצוה זאת של
השבת אבידה, להמותיק דיני הגלות, ולהמשיך
הגאולה והדעת.

וסוד קיום עשה חקוק באות צ', סוד דעת דכורא
כמבואר בעין חיים שער דרושי הצלם דרוש בי"ת,
שסוד צדיק בגי' ט"ו ווין, הוא סוד הדעת, והמקיים
העשה מתקן הצדיק בהמשכות הדעת ט"ו ווין,
אות צדיק.

ובקיום לא תעשה החקוק באות ח', ממשיך דעת
דנוקבא ח"י"ת הארץ' (בראשית א כה) במספר רי"ו ע"ב
ק"ל שע"י המשכתו לנזק' נשלם דעת דנוק' כנודע
(פע"ח ראש השנה פ"ג), ובזה מקרה הגאולה ובא לציון
גואל אמן.

'אוצר החיים' דף קלא. מרבינו רבי יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת זקנים

יומא דהילולא ממאורי הדורות

הגאון רבי ברוך מרדכי בן רבי אליעזר איטנגיא אב"ד באברוסק י"ד אלול תרי"ב

מקור מחצבתו

נולד לערך שנת תקכ"א לערך בישוב חדש הסמוכה עיר שווינציאן אשר נמצאת בגלילות וילנא, לאביו הצדיק הנסתר רבי אליעזר נכד הגאון רבי אלכסנדר סנדר שור בעל השמלה חדשה, ולאמו הרבנית מגוזה היחס מרת לאה בתו של הגאון רבי חיים יהודה לייב הלוי ראב"ד בעיר לעמבערג, בן הגאון רבי אליעזר הלוי אב"ד לודנבורג שבמדינת מעהרין, בן רבי אברהם הלוי איטנגיא פרנס העיר פראג, בן רבי נפתלי הירץ הרופא נודע מפרעמישלא, בן רבי אברהם הלוי איטנגיא בן רבי מרדכי הלוי מאיטנגיא בן הגאון המפורסם בדורו רבי אליהו סג"ל הלוי איטנגיא רבה של העיר איטנגיא שבמדינת בייערן שבאשכנז, ועל שמה נקרא המשפחה המפוארת בישראל איטנגיא אשר ממנה יצאו רבנים ומורה הוראות שהאירו את שמי הגולה.

בדרך התורה

מיום עמד רבי ברוך מרדכי על דעתו הכניס עצמו ראשו ורובו בתורה, והיה כאשר הנער הגיע לגיל המצוות ואביו עזב אותו לאנחות כאשר נפטר על פניו, קיים מאמר חז"ל הוי גולה למקום תורה, ונדד רגליו לעיר הסמוכה וילנא, כאשר עבר בדרכו דרך שווינציאן פגש שם את הגאון החסיד רבי מיכל אפאצקער ונשאר אצלו ללמוד שלוש שנים, בשנה השלישית גילה לו רבי מיכל שהוא מחסידי הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי ובחצי השניה של השנה השלישית התחיל ללמוד עם תלמידו את דרכי החסידות, משם נדד לעיר הגדולה וילנא שם שהה כמה חדרים ונתוודע גם עם חסידי הרב בעל התניא שהיו בעיר וגם עם תלמידי החכמים שבעיר, משם נדד להישיבה הגדולה שבסלוצק בראשות הגאון רבי אהרן יעקב ראש הישיבה ומשם נדד להישיבה הגדולה שבמינסק בראשות הגאון רבי יחיאל, ושני גאוני הדור היו לרבותיו המובהקים, אחר שהשיב נפשו בלימוד התורה חזר לעיר וילנא, ושמו הגדול נתפרסם לעליו משווינציאן.

בבית הראב"ד

בעיר וילנא בימים ההם כיהן כראב"ד העיר הגאון הגדול רבי שמואל, שהיה ידוע בתקיפותו הגדולה ולא חת מפני איש, וניהל את העיר ביד רמה, לו היו שני בנים מגאוני העיר רבי שלמה ורבי אביגדור, רבי מרדכי כשחזר לעיר וילנא נתיידד עם שני בניו של רבה של העיר ונשתעשע עמם בתורה, וישמע אזניו כי אביהם נתאלמן מאשתו הראשונה שהיתה בת הגאון רבי יהודה ספרא ודיינא דהעיר המכונה בשם היסוד, ונשא לאשה את בת הגאון רבי חיים יהודה לייב הלוי איטנגיא, מיד הבין

שזאת היא אמו האלמנה ועד שעלה בידו להיפגש עמה, סיבבו מן השמים שבתו של הראב"ד מרת ציפא הגיעה לפירקה ואביה חיפש חתן כליל המעלות בשבילה, ונשמע בבית הראב"ד כי בחור בשם ברוך מרדכי העלוי משווינציאן הוא הוא הראוי לבוא אל בית המלך, וגם חביריו וידידיו בני הראב"ד המליצו עליו, כאשר רק נשמע השם ברוך מרדכי משווינציאן בבית הראב"ד הבינה הרבנית כי זה הנער הוא הוא בנה שכבר לא ראתה כמה וכמה שנים, ובכליון עינים הזמינה אותה לבוא אל ביתה ולסעוד על שלחנה, וכעבור ימים אחדים יצא השידוך לפועל כאשר הראב"ד השתדך עם בנה של אשתו הרבנית, ונתרבה השמחה בבית.

וילנא

ביוילנא עיר מגורי חמיו נשאר רבי ברוך מרדכי ויגדל הלך וגדול בתורה, עד שנתמנה לריש מתיבתא בפני תלמידים שומעי לקחו בעיר, שמע ישיבתו היה לשם דבר בסדר הלימוד בדרך ההגיון והעיון ובעלי כשרון וחדודי שכל היו לתלמידיו.

באחד מן הימים התקיימה בעיר שקלוב אסיפת רבנים וגאונים מוילנא בריסק וסלוצק, וגם רבי ברוך מרדכי שם פעמיו לעבר האסיפה הזאת לשמוע דברי חכמים וחידות, ביחוד עשה עליו רושם אחד מהתלמידים חכמים ששמו היה רבי יוסף כל בו ונתוודע עמו ודיבר עמו הרבה בידידות, עד שרבי יוסף גילה לו שהוא חד מתלמידי הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי, מיום ליום עלתה וגברה התשוקה בלב רבי מרדכי לנסוע ולראות פני הבעל התניא אחר שהכיר את גדולי תלמידיו, אחר שהרגיש בנפשו שהגיע הזמן לזה נסע אליו בפעם הראשונה בשנת תקנ"ג וקיבל את מורתו ונתבטל אליו והיה לחד מתלמידיו המובהקים, אחר ששהה זמן ועידן בליאזנא בבית רבי שניאור זלמן ועלה מעלות רמות חזר לביתו שבעיר וילנא.

בשנת תקמ"א כשחמיו רבי שמואל ראב"ד העיר וילנא יצא חוצץ ועמד בראש החותמים נגד תלמידי המגיד ממעזריטש, היה חתנו רבי ברוך מרדכי מצד השני מאסף אל המחנה את כל ההולכים ודוגלים בדרך החסידות, והיה מראשי עדת החסידים בעיר וילנא, ובעת ההלשנה הגדולה שהייתה על הבעל התניא שלקחו אותו למאסר בפעטרבורג היה רבי ברוך מרדכי ג"כ מבין אלו התלמידים שנאסרו בעקבות ההלשנה, וביום י"ט כסלו שנת תקנ"ט נשתחרר יחד עם הרב וכל התלמידים והייתה הרווחה, אחר הסתלקות רבי שניאור זלמן דבק בבנו רבי דוב בער, ולאחר הסתלקותו דבק בחתנו רבי מנחם מנדל הצמח צדק.

באברוסק

מבין יחיד תלמידי הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי היה רבי ברוך מרדכי שזכה לקבל ממנו סמיכה והראה להורות ולדון, אחר שכחודש ימים בחן אותו רבי יהודה לייב אחי רבי שניאור זלמן, ואח"כ בחן אותו הרבי וזכה לקבל ממנו בכתב יד קדשו היתר הוראה, לא לחינם כאשר אחר פטירת רבו, בניו הדפיסו את ספרו המפורסם שלחן ערוך הרב, לקחו ממנו כתב הסכמה בהיותו חד ומיוחד מבין אלו שזכה להיות מתלמידיו בהוראה.

מכאן היתה הדרך קצרה לקבל את רבנות העיר הגדולה באברוסק בסוף שנת תקנ"א נתקבל רבי ברוך מרדכי לרבה של העיר באברוסק, כשרוב פקחותו וברוב גדלותו וחכמתו, כבש את לבם של אנשי העיר ואפילו מתנגדי העיר ידעו כי הוא ראוי לאותה איצטלא, למעלה מחמישים שנה עד שנת תרי"א כיהן לרבה של העיר, והטביע את חותמו על כל אבן ואבן ועל כל פינה ופינה שבעיר ואפילו רבני הגלילות שבסמוך התייחסו לדבריו ולפסקיו, נביא כאן תיאור מאחד מבני עירו שכתב עליו בזה"ל: 'רבי ברוך מרדכי היה איש נפלא ונעלה וחכם מדיני, והיה מושך לב אדם כאבן מגנטי באהבת תורה ויראת שמים, וגם בשיחת חולין שלו היתה חכמה מופלאה בשנינת הלצה חד ונעימה.

עוני וחסר כול היה רבי ברוך מרדכי ומצבו הגשמי היה כבי רע, ומסופר שהיה דר בדירה שכורה, והנה עבר שנה תמימה ולא היה לו לשלם דמי השכירות לבעל הדירה, לקראת חג הסוכות ביקש מבעל הדירה שיבנה לו סוכה, וכשסיים את מלאכתו ביקש ממנו תשלום שכרו, ואמר: רבי אם לא תשלמו לי לא תצאו ידי חובת ישיבה בסוכה, שהרי אין יוצאים ידי חובה בסוכה גזולה. חיים רבי ברוך מרדכי ואמר: להפוך אם אשלם לך לא אצא יד חובתי, הרי נאמר תשבו כעין תדורו, אם כשם שאין אני משלם עבור דירתי, כך אסור לי לשלם עבור הסוכה.

ארץ הקודש

כרבים מגדולי החסידות הייתה לכבו כל היום משתוקק לחונן את עפר ארץ הקודש, ולעת זקנותו כאשר היה כבן תשעים שנה שנת תרי"א, לקח מקלו ותרמילו לעלות לארץ הקודש, תחילה נכנס לעיר ליובאבויטש מקום מושב רבו רבי מנחם מנדל, וקלח ממנו ברכת פרידה ובמילים סתומות אלו נפרד ממנו רבו ואמר לו בזה"ל: 'רבי ברוך מרדכי איוותה נפשו לאור באור החיים', לארץ הקודש הגיע רבי ברוך מרדכי ובחביבות גדולה נתקבל אל כל יושבי העיר, כאשר איש מורם מעם כמוהו איוה לשכון בתוכם, אך ימים מועטים היה מושבו פחות משנה אחר שהגיע אל עיר הקודש והמקדש, השיב את נשמתו לבוראה ביום השישי ערב שבת קודש י"ד לחודש אלול תרי"ב, בשעת הלילה ירדה היוורה הגשם הראשון וגם ערב שבת היתה, ואנשי החברה קדישא מרוב הלחץ זו הדחק, טמנו אותו סמוך ממש ליד ציונו של רבי חיים בן עטר האור החיים הקדוש, ונתגשמה דבריו של רבו שרבי ברוך מרדכי איוותה נפשו לאור באור החיים, על מצבתו נחרט, מקום קבורת הרב המאור הגדול, החריף חכם ועניו מו"ה ברוך מרדכי אב"ד באברוסק, בהרב אליעזר ליזר מלעמבורק, חתן הרב הגאון מו"ה שמואל זצ"ל אב"ד דק"ק וילנא, נתבקש בישיבה של מעלה י"ד לחודש אלול שנת ה'תרי"ט לפ"ק.

יחוס בית אבות

רבי ברוך מרדכי אטינגיא אב"ד באברוסק חתנו רבי צדוק אורליק, בנו רבי מנחם אליעזר, חתנו הגאון רבי דוב אטינגער, חתנו הגאון רבי עמרם יוסף וואלענשטיין, חתנו הגאון רבי דוד שפירא בעל ה'בני ציון', חתנו הגאון רבי יהודה אריה דייטש ר"י אנשי מעמד, חתנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע

פי תצא למלחמה על איביך.

(דברים כא י')

לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע

תכלית בריאת יצה"ר ויצה"ט באדם

באמת נראה, כי יצה"ר ויצה"ט שומרים את האדם ומייעצים אותו לטוב, והם ב' מלאכים המולים לאדם בכל מקום. ובמקום אחר נראה, שהיצ"ט מלאך והיצה"ר שד.

ידע כי עין הדעת כולל התפשטות הדעת בחסידים וגבורות, לידע ולאבות את בוראו, בין בעת השפעות חסידים 'בה' אהלל דבר' (תהלים נו יא), ובין ביסורים וגבורות 'באלהים אהלל דבר' (שם) ובקדושה שניהם טובים. וכשתאדם אדם בעין הדעת יהיה מה שיחיה, פנים במוח דעת, ועשה פירוד ביניהם מכלי לקבל באחדות אהבה כמו ר' עקיבא לקיים אהבה ביסורין, ונעשה פירוד בין חסידים וגבורות, ואחוז בהם הקליפות, כי בריאות עולם היה על ידי צימצום וגבורות דין ודיני ויסורי אדם הם גוף אל הנשמה וחיות הרוחניות.

וכשאדם מקבל היסורין באהבה ובשמחה, מרוב שמחת תורה ותפלה ותפילין שהוא בחינות החיות והרוחניות, הוא מחדש בריאות עולם, ומקרב הכלי ומזכיר אותו אל הנשמה שהוא החיות אלהות, ואור א"ס המאיר לכל באור נפלא רוחני, ומקשר ומדבק הגוף והחומר אל הנשמה שהוא חיות אלהות אור המתקן ונועם עליון, ממילא נתבטל הדין והצער, כי אין מרגיש כלל בצער ויסורי הגוף, הן יסורים מדווקא ועוני ויסורי הגוף, ועל כלם יסורי מיתה, כשרואה ראשי ערב רב שקר וכזב גובר בעולם ועולה למעלה, והקדושה נשפלת עד לעפר בחלישות דעת הרבה, ומקבל באהבה.

ועי' זה מהפך החומר לצורה, ובשפלת הרוח לגמרי, כי ידע באמת שאין שום דבר אלא בהשגות המטמיה, ובכל תנועה ממש אלוף של עולם, ובה ממתק מעצמו כל הדינים והצער, והגוף נעשה נשמה, והסם והלילה בהיפך דוחה הגוף מן הנשמה והוא חורבן עולם.

לכך עצה היעוצה, 'ואהבת את ה' אלהיך' (דברים ו ה) שהוא בחינות דין ויסורין וחלישות דעת ועניות, לקבל הכל בשמחה ובאהבה באמונה גדולה, באחדות הדעת שאין שום מציאות דבר קטן וגדול בלתי מציאות הש"י, ולקשר הכל אל יהוה שהוא חסידים והנשמה ע"י ואהבת [אותיות] 'את ה' אף 'בסופה' (במדבר כא יד) ובשערה שם גם כן דרכי ויחודו, עיין תולדות יעקב יוסף [פרשת] עקב. וכשדוחה ועושה פירוד בין גבורות לחסידים, אז מתאחזין הקליפות באורות שלו, ומביאין אותו לגאון וכעס, ואז נישלם קליפת נגה, ונעשה עין הדעת טוב ורע, והגבורות נדבקים בהם הרע של הקליפות, וחוזר להיות שד ולא אדם, והדעת שלו נעשה טוב ורע.

אמנם הנשמות הקדושות שכבר נטהרו, נעשה להם הכנות והתעוררת ולבושים וקשומים לעבודת הש"י, ע"י תננת אור, אך אותם הנשמות שלא נטהרו לגמרי נעשה להם לבושים מכתנת עור יצה"ר גבורות שמעורר אותו, אם זוכה אדם כובש תאוות וגם מקבל יסורין באהבה, אזי מקיים 'בכל לבבך', והיצה"ר חוזר ונעשה מלאך קדוש...

וכשאדם נולד, הנה הנפש שלו צריכה לברר הניצוצין המגיע לחלקו שנפלו ממנו ומשורש נשמתו בקליפות נגה ע"י חטא של אדה"ר, אשר זה כוונת לידת אדם, והנה על ידי תורה ומצוות ותפלה מברר אותן חלקים שנפגמו, ויצר טוב ויצר רע הם דעת של אותו נפש, וכשמבקנין אותן ניתקנו כל החלקים וכו'...

ידע, שיש פנימיות וחיצונית בכל ההוה בקדושה פנימית נפש ורוח של ישראל, וחיצונית נחלק לשנים. פנימית של חצונית, מלאכי שלום האומרים ביום שלום, והם דבוקים עם נפשות הצדיקים. וחיצונית של החיצונית 'אראלים צעקו חוצה' (ישעיה לג ז), וכל זה בקדושה.

ובנגד פנימיות וחיצונית, והפנימיות נפשות גרים טוב שבגנה, ונפשות גוים חיצונית שבגנה, וכן חיצונית נחלקים לשתי שדין יהודאין ושדין נוכראין, ונפש דיק יס לו מלאך יצר טוב ממלאכי שלום, ויצר הרע שד יהודי. וכשמזכך עצמו במדות טובות ובתורה לשמה, נעשה מלאך שלום, ואם לאו הוא שד יהודי מתגאה על כל, ומדבר סרה על כל הצדיקים ומטמא את הטמא ומכשיר את הפסול ומתיר את האסור. ולעם הארץ יצ"ט מאראלים, ויצר הרע שד גמור בעל תאוה, וכשמזכך

אותו נעשה ג"כ מלאך קדוש, ונפש הגרים והאומות הרעים יצר הטוב ויצר הרע שדיים...

זהר חי' ח"א דף קח.

עיקר בריאת העולם הוא לכבוש הטבע

ובל עיקר בריאת העולם היה לכבוש טבעו, ולהכניע רע שלו, מדות רעות ותאוות יצר, להפכם לטוב, לאהבת ישראל, ולקבל יסורים באהבה ושמחה. כי כל החשכות והיסורין עוברין הם ומאירין לדור דודו, ואחר החשך ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור' (בראשית א ג) אור אין סוף המאיר עד נקודת התהום, לכל אחד לפי ערכו ונשמתו, וימעיט עצמו ממש כעפר שנדושים עליו ממש, והעיקר הוא האמונה.

נתיב מצותיך' יהוד ג, א

אלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו

בוה שמשביעין אותו הוי צדיק (נדה לז), מקשרין אותו שיהיה בכחו לתקן נפשו על ידי הכל תורתו ותפלתו, שיתעוררו עליונים לקראתו ויתחברו ב' הבליים יחד על ידו, כטעם 'למדני לעשות רצונך כי אתה אלהי' (תהלים קמג ז), להכרעות 'הוי צדיק', על ידי שהקב"ה עוזרו... ועל ידי זה 'מלמד ידי לקרב', למלחמה של היצר, ובה הכרעה מהמכריע [ה] עליון לנשות לטוב, על ידי התקשרות שקשרו אותו בחבליים עליונים קודם צאתו מרחם. 'ולך אדני חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו' (תהלים סב יג), ובאמת 'טוב עשית עם עבדך' (שם קיט סה) ולא אני... שכל בחינות שבועה הוא כמה שנקשר על ידי שבועה בשורש אמונתו ושורש אורו בשורש עליון, ועל ידי התקשרות עליון עשה בתחתון, ויאר באור שורש נשמתו.

ויש שלש בחינות, תורה, מצוה, כוונה, שלשה לבושים, עובדא, מלולא, כוונה, מ'לאכים, נ'שמות, ש'כינה, כטעם ושמ"ן על ראשך, עולמות, נשמות, אלהות ומתעורר ונמשך על ידיהם חיי מאלהות, בני מושרש נשמות, מזוני מעולמות.

ועל כולם יש שבועה, שקשרו אותו בשורש עליון, שיוכל לנענע אורו עליונים, וסוד שבועת הפקדון, שמשביעין הולד ומלמדו לו את כל התורה, שלא יכחש בפקדון, ויאר לו ולנפשו בחבל התורה, להמשיך הכל עליון, רוח הקודש. 'אוצי החיים' ויקרא דף קנט.

כל התחלות קשות על כן יכון עצמו להתחיל בפשטות

קבלתי מאת מורי ורבי, חיות נפשי, הגאון הקדוש רבינו אברהם יהושע העשיל מאפאטא 'כי לפתח חמאת רובין' (בראשית ד ז) וכל התחלות קשות' ולכן כשמחיל תיכף בכונה שיעלה למדרגות רמות, באהבה ויראה ובהתפשטות המעמדות, לא יעלה בידו כי היצר הרע האורב והשונא יבלבל אותו במחשבות שלו, ולכן כל התחלות בתורה ובפירט בק"ש ותפלה, יהיה התחלה, להכין עצמו על פשטות הדברים שהוא מחויב בהן על פי התורה, לומר הדברים בפשטות ולהשתתף נפשו עם כל ישראל, עם כל נפש קטן וגדול ממש, ממש באמת ואח"כ שיכניסו יעלה השם יתברך ממדרגה למדרגה עד רוב המעלות, לפי ערך נשמתו ואמת שלו, 'ואתה תשמע השמים מכון שבתך [וגו'] ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו כי אתה ידעת לבדך את לב כל בני האדם' (מ"א ח לט).

נתיב מצותיך' אמונה א, ז

אי אפשר להתחיל מצוה בלתי תעורבת היצר על כן יתעורר קודם לענין גופני

'חשבת דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך' (תהלים קיט, נט), ואמר מרן אור ישראל (תו"י חוקת ה. צפנת פענח קד): כשאדם רוצה לקום בחצות ליל, והיצר בודאי יקטרג עליו, ויפיל עליו שינה, וכן כל כיוצא באלו ענינים, עצה היעוצה להתעורר לאיזה ענין גופני, לעשות צרכיו ולעסוק בעניני הגוף ואח"כ 'ואשיבה רגלי אל עדותיך'. וכן אמר הקדוש רבינו יצחק מדראהב"ש, כשאני רוצה ליסע לדרך להוכיח לבני ישראל, היצר מתגרה בי ואומר יצחק שב בביתך ולמוד תורה, למה לך לטלטל עצמך ולבטל מדברי תורה, ואני אומר לו אני נוסע בשביל מעות, ואני מושב לי בשביל מעות, לך לשלום, בודאי מצוה גדולה תעשה, וכשאני בא למקום, אני משליך לחוץ הפנייה החיצונית ואני עושה העיקר, ואמר כי אי אפשר לשום התחלת מצוה רבה, להיות בלתי תעורבת של היצר, כי כשיצוה לעשות מיד לשמה, יתגרה בו היצר להלחם כנגדו, ויתבטל מכל וכל.

נתיב מצותיך' תורה א, ד

כל מעשה היצר שם מציאות השי"ת ובה לעורר לעבודתו ית"ש עיין בתולדות (ויקרא ג), שהיה מלך אדיר, ושלא אחד מעבדיו לאנשי מדינת, וכסות ולשון שינה כאלו הוא מלך, ומפנה שימורו במלך, ויקבלו אותו למלך, ויש שעמדו להלחם נגדו במלחמה כבירה, ויש שנתפתו אחריו, וכשבה למדינה של חכמים, אמרו היאך יהיה זה שמלך כסיל כמותו, יבוא להלחם עם מלך אדיר, אלא ודאי ששם הוא גם כן רצון המלך לנסות אותו וכיוצא, ואמרו לו זה, ונעשו שלום עמו. והנמשל מובן, שכל תאוות עולם הזה, וכל מעשה היצר וכל מחשבותיו הרעים, שם שם הוא מציאות השם יתברך איזה ניצוצי טובים, והכל בא לעורר לעבוד למלך הכבוד, מחשבה של אהבה להפכו לאהבת השם יתברך...

נתיב מצותיך' אמונה ו, ד

קול הינה וישועה
באהלי צדיקים

ישמח לבנו ונצח נפשונו כא"י קידאן הדתותא,
בחינו עת דודים בבית דם ומשא, מנוע קדושים
ומתוירים אלמות רבבות שיש' סקלה מצוקי
ארץ. בוסא סלא ראש נשבר בחרית קודש
ימנוסך לבנו כרית מזל סלא ונרא יאר, קדם
אכיו רועי, רבא דעסיה מרבינא דאמיתיה,
הסדריכו והמלככו דעת וחבולה

עשרת ראשונים ותפארתו

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל השמחה השורית במעטנו
בשמת נישואי נכדו
החן חושל כהניש
הרב אברהם שאוב שליט"א
בן לודין
הרב רבי שאול ידידיה אלעזר שאוב שליט"א
בן כ"ק אדמו"ר מקומיט שליט"א
ב"ח חבלה ת"ר
בת הרה"צ ישראל משה האפשטיין שליט"א
בן הרה"צ שלמה האפשטיין שליט"א

ואתה היא ברכותינו למקד רבינו שליט"א שיהיה
רב בית מדינת זה וסופו יצא, ועוד יצא רבנה
בשנים לחייו ויהיה מרן הספלה מרן
בית נפא והוא סקלה סלא סלא סלא
דענים ודענים חיי עדי סלא סלא סלא
ומלככו בראשיתו, אסא כ"ה

הנהלת המוסדות
המבשרים בני ברק 052-5555555 פני דוקוויש